

VASÁRNAPI KAMARAZENE

Sosztakovics

Öt darab két hegedűre és zongorára
(Levon Atovmjan átírata)

Bartók

Kontrasztok

.....

Webern

Lassú tétel vonósnégyesre

Mozart

1. (g-moll) zongoranégyes, K. 478

2020. március 15., vasárnap 17.00

BFZ-székház

III., Selmeci utca 14–16.

www.bfz.hu

DMITRIJ SOSZTAKOVICS ÖT DARAB KÉT HEGEDŰRE ÉS ZONGORÁRA (LEVON ATOVMJAN ÁTIRATA)

(I. Prelúd, II. Gavotte, III. Elégia, IV. Keringő, V. Polka)

Koncertünk nyitódarabjában Sosztakovics zenéje szólal meg, ám az Öt darab két hegedűre és zongorára csupán Sosztakovics-művek mozzanatait fűzi össze lazán öttételes szvitté. Társszerzője, összeállítója a komponista közeli, bizalmas barátja, Levon Atovmjan (1901–1973) zeneszerző, aki Sosztakovics számos, önmagában soha el nem hangzó művéből, színpadi és filmzenéiből állított össze csinos zenei csokrokat. Az öt darabból a Prelúd a Bögöly című 1955-ös szovjet film zenéjéből való, a Gavotte-ot és az Elégiát az Emberi színjáték című, Balzac nyomán készült színdarab előadásain használták az 1930-as évek elején, a Keringő forrását nem sikerült azonosítani, a Polkára pedig eredetileg A tiszta vizű patak című 1935-ös balettben táncolt egy fejlány és egy traktoros.

BIRÓ ÁGNES hegedű
MÓZES ANIKÓ hegedű
MALI EMESE zongora

BARTÓK BÉLA KONTRASZTOK

(I. Verbunkos, II. Pihenő, III. Sebes)

„Kedves Barátom, [...] Benny Goodman (az annak idején említett világhírű jazzklarinétos »bálvány«) néhány napi európai »joy-ride«-ja alatt eljött hozzám a Riviérára! Ezt az alkalmat felhasználtam, és lekötöttem vele az említett »megrendelést« [...]. Tehát kérlek, írd Benny Goodmannek [...] ajánlott levelet, amelyben nyugtázod, hogy egy kb. 6-7 percnyi klarinét-hegedű duót zongorakísérettel bizonyos időn belül meg fogsz írni. Ha lehetséges, nagyon jó volna, ha ez a kompozíció két önálló (és esetleg külön játszható) részből állna (mint az I. hegedűrapszódia), és persze azon reménykedünk, hogy lesz benne egy briliáns klarinét- és hegedűkadencia is! [...] Mindenesetre mondhatom, hogy amit klarinét egyáltalán tud fizikailag teljesíteni, azt Benny kihozza a hangszerből, mégpedig gyönyörűen [...]. A régi szeretettel üdvözöllek, Jóska.” Szigeti Józsefnek ez az 1938. augusztusában kelt levele jelentette az apropót Bartóknak a Kontrasztok megkomponálására. A mű a felkérésnek megfelelően kéttételes rapszodiaként kezdte karrierjét. 1939. január 9-én, a New York-i Carnegie Hallban így hangzott el Benny

Goodman, Szigeti József és Petri Endre előadásában. Bartók később a két tétel közé egy harmadikat illesztett. Ezt a háromtételű, végleges változatot hallhatja az utókor is a Kontrasztok első, 1940-ben készült lemezfelvételén, amelyen Goodman és Szigeti mellett maga a komponista is közreműködött.

CSALLÓ ROLAND klarinét

BUJTOR BALÁZS hegedű

MALI EMESE zongora

ANTON WEBERN **LIASSÚ TÉTEL VONÓSNÉGYESRE**

Anton Webern 1905-ben írta Lassú tétel vonósnégyesre című darabját. Ekkor már egy éve Arnold Schönbergnél tanult zeneszerzést, és három év választotta el a Zenekari Passacagliától, amelynek az 1-es opusszámot adta. Bár a korabeli kritikusok nem győzték köszörülni a nyelvüket Schönberg zeneszerzőosztályán, amelyet a disszonancia magasiskolájának neveztek, Webern zenéjéről pedig egyenesen azt állapították meg, hogy az vad és zavaros, mai fejjel és füllel aligha fogjuk megérteni, mi nem tetszett a kortársaknak ebben az áradó, késő romantikus, idilli szépségű zenében, amely inkább Brahms, mint a későbbi új bécsi iskola stílusát idézi. Ez a Webern még korántsem a rövid formák és az atonalitás Webernje. Műve egy boldog, szerelmes fiatalemberé, aki ekkor találta meg élete asszonyát, későbbi feleségét. „Két lélek kelt egybe!”, jegyezte fel naplójába találkozásukról. A mű minden hangjából szerelem árad, boldogság, derű, ami aztán a kódában diadalmas eksztázissá fokozódik.

GÁL-TAMÁSI MÁRIA hegedű

BODÓ ANTÓNIA hegedű

POLÓNYI ISTVÁN brácsa

LIPTAI GABRIELLA cselló

WOLFGANG AMADEUS MOZART

1. (G-MOLL) ZONGORANÉGYES, K. 478

(I. Allegro, II. Andante, III. Rondo. Allegro moderato)

Mozart 1785-ben, a Figaro házassága kompozíciós munkája közben kapta kiadójától, Franz Anton Hoffmeistertől a felkérést, hogy írjon három zongoranégyest. Hoffmeister ezeket heti rendszerességgel megjelentetett, a bécsi zenebarátokat mindig új játszánivalóval ellátó füzetsorozatába szánta. A korabeli közgondolkodásban a zongoranégyes – a zongoratrióhoz hasonlóan – vonóskíséretes zongoraműnek számított, amelyben a zongoraszólámé volt az elsőbbség, a másik két szólam alárendelt jelentőségű volt. Mozartnak azonban balszerencséjére – nekünk annál nagyobb szerencsénkre – más volt a felfogása a műfajról: amint két zongoranégyese is jól szemlélteti, egyenrangú szólamok párbeszédeként értelmezte. Ez is okozhatta, hogy a kinyomtatott g-moll kvartett Hoffmeister nyakán maradt, eladhatatlannak bizonyult. A szintén elkészült második zongoranégyest már meg sem jelentette. A komponista megkapta ugyan a honoráriumát, ám azzal a feltétellel, hogy a harmadikat, amelyre szerződése volt, nem írja meg. Mozart egyik első életrajzírója (Constanze Mozart második férje, Georg Nikolaus von Nissen) alighanem jól látta a kudarc okát: a darab a kortársaknak nemcsak technikailag volt túl nehéz, hanem – mint Nissen írja – „idegenszerűnek” is érezték. A komponista jelentősen túlbecsülte a korabeli bécsi zenebarátokat. Mozart számunkra magától értetődőnek tűnő zenéje az ő fülüknek túlságosan avantgárd, túl modern lehetett.

GÁL-TAMÁSI MÁRIA hegedű

JUHÁSZ BARNA brácsa

KERTÉSZ GYÖRGY cselló

KOVALSZKI MÁRIA zongora